

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 70/15

Λουξεμβούργο, 16 Ιουνίου 2015

Απόφαση στην υπόθεση C-62/14
Gauweiler κ.λπ.

Το πρόγραμμα OMT το οποίο ανακοινώθηκε από την ΕΚΤ τον Σεπτέμβριο του 2012 είναι συμβατό με το δίκαιο της Ένωσης

Το πρόγραμμα αυτό αγοράς κρατικών ομολόγων στις δευτερογενείς αγορές δεν υπερβαίνει τις αρμοδιότητες του ΕΣΚΤ σχετικά με τη νομισματική πολιτική και δεν παραβαίνει την απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδότησης των κρατών μελών

Με το ανακοινωθέν Τύπου της 6ης Σεπτεμβρίου 2012, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) ανήγγειλε ότι έλαβε ορισμένες αποφάσεις σχετικά με πρόγραμμα¹ το οποίο επιτρέπει στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) να αγοράζει στις δευτερογενείς αγορές² ομόλογα των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ, εφόσον πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις. Το πρόγραμμα αυτό, κοινώς γνωστό ως «πρόγραμμα OMT», αποσκοπεί στο να διορθώσει τις διαταραχές του μηχανισμού μεταδόσεως της νομισματικής πολιτικής που προκλήθηκαν από την ειδική κατάσταση των κρατικών ομολόγων που εξέδωσαν ορισμένα κράτη μέλη και να διασφαλίσει τον ενιαίο χαρακτήρα της νομισματικής πολιτικής.

Συγκεκριμένα, η ΕΚΤ διαπίστωσε ότι τα επιτόκια των κρατικών ομολόγων των διαφόρων κρατών της ζώνης του ευρώ παρουσίαζαν, κατά την περίοδο εκείνη, έντονες διακυμάνσεις και ακραίες αποκλίσεις. Κατά την ΕΚΤ, οι αποκλίσεις αυτές δεν οφείλονταν αποκλειστικά στις μακροοικονομικές διαφορές μεταξύ των κρατών αυτών, αλλά προέρχονταν, εν μέρει, από την απαίτηση υπερβολικών ασφαλιστρών κινδύνου για τα ομόλογα που είχαν εκδώσει ορισμένα κράτη μέλη, καθόσον τα ασφάλιστρα αυτά αποσκοπούσαν στην κάλυψη του κινδύνου διάλυσης της ζώνης του ευρώ. Κατά την ανάλυση της ΕΚΤ, η ιδιαίτερη αυτή κατάσταση αποδυνάμωνε πολύ τον μηχανισμό μεταδόσεως της νομισματικής πολιτικής του ΕΣΚΤ, οδηγώντας σε κατακερματισμό των όρων αναχρηματοδότησης των τραπεζών και του πιστωτικού κόστους που περιόριζε σημαντικά τα αποτελέσματα των εκ μέρους του ΕΣΚΤ παρωθήσεων της οικονομίας σε μεγάλο τμήμα της ζώνης του ευρώ.

Η ΕΚΤ υποστηρίζει³ ότι και μόνον η αναγγελία του προγράμματος αυτού ήταν αρκετή για να επιτευχθεί το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, ήτοι η αποκατάσταση του μηχανισμού μεταδόσεως της νομισματικής πολιτικής και του ενιαίου χαρακτήρα της πολιτικής αυτής. Δύο και πλέον έτη μετά την αναγγελία του προγράμματος, αυτό εξακολουθεί να μην έχει εφαρμοσθεί.

Ενώπιον του Bundesverfassungsgericht (γερμανικό Ομοσπονδιακό Συνταγματικό Δικαστήριο) ασκήθηκαν διάφορες συνταγματικές προσφυγές⁴ σχετικά με τη συνδρομή που παρέσχε η Deutsche Bundesbank (Γερμανική Ομοσπονδιακή Τράπεζα) για την εφαρμογή του προγράμματος OMT και την προβαλλόμενη αδράνεια της Ομοσπονδιακής Κυβερνήσεως και της Ομοσπονδιακής Βουλής (Bundestag) έναντι του προγράμματος αυτού. Οι διάδικοι που άσκησαν τις προσφυγές

¹ «Αποφάσεις» του Διοικητικού Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, της 6ης Σεπτεμβρίου 2012, σχετικά με ορισμένα τεχνικά χαρακτηριστικά των οριστικών νομισματικών συναλλαγών του Ευρωσυστήματος στις δευτερογενείς αγορές κρατικών ομολόγων.

² Δηλαδή, όχι απευθείας από τις αρχές και τους οργανισμούς δημοσίου δικαίου των οικείων κρατών μελών, αλλά μόνον εμμέσως, από τους συναλλασσόμενους που τα αγόρασαν προηγουμένως στην πρωτογενή αγορά.

³ Το επιχείρημα αυτό δεν αμφισβητήθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου.

⁴ Οι προσφυγές αυτές ασκήθηκαν από διάφορες ομάδες ιδιωτών, τη μία εκ των οποίων στήριζαν με την υπογραφή τους περισσότερα από 11 000 άτομα. Επιπλέον, ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου κινήθηκε η διαδικασία επιλύσεως διαφοράς μεταξύ συνταγματικών οργάνων από τη Fraktion DIE LINKE im Deutschen Bundestag (κοινοβουλευτική ομάδα DIE LINKE στην Ομοσπονδιακή Βουλή του Ομοσπονδιακού Κοινοβουλίου).

αυτές ισχυρίζονται ότι το πρόγραμμα OMT, αφενός, δεν εμπίπτει στην αποστολή της ΕΚΤ και παραβαίνει την απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδοτήσεως των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ και, αφετέρου, παραβιάζει τη δημοκρατική αρχή που καθιερώνεται στον γερμανικό Θεμελιώδη νόμο (Grundgesetz) και θίγει, ως εκ τούτου, τη γερμανική συνταγματική ταυτότητα.

Το Bundesverfassungsgericht ερωτά το Δικαστήριο αν οι Συνθήκες της Ένωσης επιτρέπουν στο ΕΣΚΤ να υιοθετεί πρόγραμμα όπως το πρόγραμμα OMT. Έχει μεταξύ άλλων αμφιβολίες ως προς το αν το πρόγραμμα αυτό εμπίπτει στις αρμοδιότητες του ΕΣΚΤ όπως αυτές καθορίζονται από τις Συνθήκες της Ένωσης και διερωτάται επίσης αν είναι συμβατό με την απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδοτήσεως των κρατών μελών.

Με την απόφαση που εξέδωσε σήμερα, το Δικαστήριο απαντά ότι οι Συνθήκες της Ένωσης⁵ επιτρέπουν στο ΕΣΚΤ να υιοθετεί πρόγραμμα όπως το πρόγραμμα OMT.

Επί των αρμοδιοτήτων του ΕΣΚΤ

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει τις αρμοδιότητες του ΕΣΚΤ, το οποίο ορίζει και θέτει σε εφαρμογή τη νομισματική πολιτική (για την οποία η Ένωση έχει αποκλειστική αρμοδιότητα έναντι των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ), και τονίζει ότι, σύμφωνα με την αρχή της δοτής αρμοδιότητας, το ΕΣΚΤ δεν μπορεί εγκύρως να υιοθετεί και να εφαρμόζει πρόγραμμα εκφεύγον του τομέα που καθορίζει για τη νομισματική πολιτική το πρωτογενές δίκαιο. Προκειμένου να εξασφαλιστεί η τήρηση της αρχής αυτής, οι πράξεις του ΕΣΚΤ υπόκεινται, υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπουν οι Συνθήκες, στον δικαιοδοτικό έλεγχο του Δικαστηρίου.

Διαπιστώνει ότι **το πρόγραμμα OMT**, λαμβανομένων υπόψη των σκοπών και των μέσων που προβλέπονται για την επίτευξη αυτών, **εμπίπτει στον τομέα της νομισματικής πολιτικής και, συνεπώς, στις αρμοδιότητες του ΕΣΚΤ.**

Αφενός, καθόσον αποσκοπεί στη διασφάλιση του ενιαίου χαρακτήρα της νομισματικής πολιτικής, το πρόγραμμα OMT συντελεί στην επίτευξη των σκοπών της πολιτικής αυτής, στον βαθμό που αυτή πρέπει, σύμφωνα με τις Συνθήκες της Ένωσης, να είναι «ενιαία».

Αφετέρου, καθόσον αποσκοπεί στη διασφάλιση της ορθής μεταδόσεως της νομισματικής πολιτικής, το εν λόγω πρόγραμμα εξυπηρετεί τη διατήρηση του ενιαίου χαρακτήρα της πολιτικής αυτής και συμβάλλει στην υλοποίηση της **κύριας επιδιώξεως** που είναι η **διατήρηση της σταθερότητας των τιμών.**

Συγκεκριμένα, η ικανότητα του ΕΣΚΤ να επηρεάζει την εξέλιξη των τιμών μέσω των αποφάσεων του νομισματικής πολιτικής εξαρτάται, σε μεγάλο βαθμό, από τη μετάδοση των εκ μέρους του παρωθήσεων της νομισματικής αγοράς στους διάφορους τομείς της οικονομίας. Κατά συνέπεια, μια μη αποτελεσματική λειτουργία του μηχανισμού μεταδόσεως της νομισματικής πολιτικής θα καθιστούσε ανενεργείς τις αποφάσεις του ΕΣΚΤ σε ένα τμήμα της ζώνης του ευρώ και, συνεπώς, θα έθιγε τον ενιαίο χαρακτήρα της νομισματικής πολιτικής. Περαιτέρω, εφόσον μια μη αποτελεσματική λειτουργία του μηχανισμού μεταδόσεως επηρεάζει την αποτελεσματικότητα των μέτρων που λαμβάνει το ΕΣΚΤ, τούτο επηρεάζει οπωσδήποτε την ικανότητα του ΕΣΚΤ να διασφαλίζει τη σταθερότητα των τιμών. Το γεγονός ότι το πρόγραμμα OMT δύναται ενδεχομένως να συντελεί επίσης στη σταθερότητα της ζώνης του ευρώ (όπερ εμπίπτει στην οικονομική πολιτική) δεν δύναται να ανατρέψει την ανάλυση αυτή. Συγκεκριμένα, μέτρο νομισματικής πολιτικής δεν μπορεί να εξομοιωθεί με μέτρο οικονομικής πολιτικής απλώς και μόνον επειδή ενδέχεται να έχει έμμεσες συνέπειες για τη σταθερότητα της ζώνης του ευρώ.

Όσον αφορά τα μέσα που δύνανται να χρησιμοποιηθούν από το πρόγραμμα OMT, ήτοι την αγορά κρατικών ομολόγων στις δευτερογενείς αγορές, το Δικαστήριο τονίζει ότι πρόκειται για τη χρησιμοποίηση ενός εκ των μέσων της νομισματικής πολιτικής που προβλέπουν οι Συνθήκες της Ένωσης, οι οποίες επιτρέπουν στην ΕΚΤ και στις εθνικές κεντρικές τράπεζες να συναλλάσσονται

⁵ Πιο συγκεκριμένα, τα άρθρα 119 ΣΛΕΕ, 123, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ και 127, παράγραφοι 1 και 2, ΣΛΕΕ, καθώς και τα άρθρα 17 έως 24 του Πρωτοκόλλου (αριθ. 4) για το καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

στις χρηματαγορές, αγοράζοντας και πωλώντας με οριστικές πράξεις διαπραγματεύσιμους τίτλους, εκφρασμένους σε ευρώ.

Από τα ειδικά χαρακτηριστικά του προγράμματος OMT δεν μπορεί να συναχθεί ότι το πρόγραμμα OMT δύναται να εξομοιωθεί με μέτρο οικονομικής πολιτικής. Όσον αφορά, μεταξύ άλλων, το ότι η εφαρμογή του προγράμματος OMT εξαρτάται από την εκ μέρους των οικείων κρατών μελών πλήρη τήρηση προγραμμάτων μακροοικονομικής προσαρμογής του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΕΤΧΣ) ή του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ΕΜΣ), δεν αποκλείεται βεβαίως ότι το χαρακτηριστικό αυτό έχει έμμεσες συνέπειες για την επίτευξη ορισμένων σκοπών οικονομικής πολιτικής. Ωστόσο, τέτοιες έμμεσες συνέπειες δεν μπορούν να συνεπάγονται ότι το πρόγραμμα OMT πρέπει να θεωρηθεί μέτρο οικονομικής πολιτικής, εφόσον από τις Συνθήκες της Ένωσης προκύπτει ότι, με την επιφύλαξη του σκοπού της σταθερότητας των τιμών, το ΕΣΚΤ στηρίζει τις γενικές οικονομικές πολιτικές στην Ένωση.

Κατά το Δικαστήριο, το πρόγραμμα OMT δεν παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας.

Πρώτον, υπό οικονομικές συνθήκες όπως αυτές που περιέγραψε η ΕΚΤ στις 6 Σεπτεμβρίου 2012, το ΕΣΚΤ μπορούσε εγκύρως να εκτιμήσει ότι το πρόγραμμα OMT είναι ικανό να συμβάλει στην επίτευξη των σκοπών που επιδιώκει το ΕΣΚΤ και, συνεπώς, στη διατήρηση της σταθερότητας των τιμών.

Δεύτερον, το πρόγραμμα αυτό, λαμβανομένων υπόψη των όρων που προβλέπονται για την ενδεχόμενη εφαρμογή του, ιδίως το ότι αυτή εξαρτάται αυστηρώς από τους επιδιωκόμενους σκοπούς και το ότι περιορίζεται σε ορισμένα είδη κρατικών ομολόγων που επιλέγονται βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων συνδεδεμένων με τους σκοπούς αυτούς, δεν βαίνει προδήλως πέραν του αναγκαίου για την επίτευξη των σκοπών αυτών μέτρου.

Τρίτον, το ΕΣΚΤ στάθμισε τα διάφορα εμπλεκόμενα συμφέροντα προκειμένου να αποφευχθεί όντως η πρόκληση, κατά την εφαρμογή του προγράμματος OMT, προβλημάτων προδήλως δυσανάλογων σε σχέση με τους επιδιωκόμενους από το πρόγραμμα αυτό σκοπούς.

Επί της απαγορεύσεως της νομισματικής χρηματοδοτήσεως των κρατών μελών

Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η απαγόρευση αυτή δεν αποκλείει την εκ μέρους του ΕΣΚΤ υιοθέτηση προγράμματος, όπως είναι το πρόγραμμα OMT, και την εφαρμογή του υπό προϋποθέσεις που δεν θα προσδίδουν στην παρέμβαση του ΕΣΚΤ αποτέλεσμα ισοδύναμο με εκείνο της απευθείας αγοράς κρατικών ομολόγων από τις αρχές και τους οργανισμούς δημοσίου δικαίου των κρατών μελών.

Κατά το Δικαστήριο, καίτοι οι Συνθήκες της Ένωσης απαγορεύουν οποιαδήποτε χρηματοπιστωτική συνδρομή του ΕΣΚΤ σε κράτος μέλος, δεν αποκλείουν ωστόσο, γενικώς, την ευχέρεια του ΕΣΚΤ να επαναγοράζει από τους πιστωτές κράτους μέλους χρεόγραφα που αυτό έχει προηγουμένως εκδώσει.

Εντούτοις, η αγορά των κρατικών ομολόγων στις δευτερογενείς αγορές δεν πρέπει να έχει αποτέλεσμα ισοδύναμο προς αυτό της απευθείας αγοράς τέτοιων ομολόγων στις πρωτογενείς αγορές. Επιπλέον, οι αγορές αυτές δεν μπορούν εγκύρως να χρησιμοποιούνται για την παράκαμψη του σκοπού της απαγορεύσεως της νομισματικής χρηματοδοτήσεως των κρατών μελών, καθόσον ο σκοπός αυτός αποβλέπει στην παρότρυνση των κρατών μελών να ακολουθούν υγιή δημοσιονομική πολιτική αποφεύγοντας το ενδεχόμενο η νομισματική χρηματοδότηση των δημοσίων ελλειμμάτων ή η προνομιακή πρόσβαση των δημοσίων αρχών στις χρηματοπιστωτικές αγορές να οδηγήσουν σε υπερχρέωση ή σε υπερβολικά ελλείμματα των κρατών μελών. Συνεπώς, όταν η ΕΚΤ προβαίνει στην αγορά κρατικών ομολόγων στις δευτερογενείς αγορές, πρέπει να συνοδεύει την παρέμβασή της με επαρκείς εγγυήσεις που να καθιστούν δυνατό τον συγκεκριισμό της παρεμβάσεώς της με την απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδοτήσεως.

Συναφώς, το Δικαστήριο τονίζει ότι η παρέμβαση του ΕΣΚΤ θα μπορούσε να έχει, στην πράξη, αποτέλεσμα ισοδύναμο με εκείνο της αγοράς κρατικών ομολόγων απευθείας, αν οι δυνάμενοι να

αγοράσουν κρατικά ομόλογα στην πρωτογενή αγορά συναλλασσόμενοι είχαν τη βεβαιότητα ότι το ΕΣΚΤ θα προβεί στην επαναγορά των ομολόγων αυτών εντός προθεσμίας και υπό όρους που θα παρέχουν τη δυνατότητα στους συναλλασσόμενους αυτούς να ενεργήσουν, de facto, ως ενδιάμεσοι του ΕΣΚΤ για την απευθείας αγορά των εν λόγω ομολόγων από τις αρχές και τους οργανισμούς δημοσίου δικαίου του οικείου κράτους μέλους.

Από τα σχέδια αποφάσεως και κατευθυντήριων γραμμών που προσκόμισε όμως η ΕΚΤ στο πλαίσιο της διαδικασίας, προκύπτει ότι το Διοικητικό Συμβούλιο πρέπει να είναι αρμόδιο να αποφασίζει για το περιεχόμενο, την έναρξη, τη συνέχιση και την αναστολή των παρεμβάσεων που προβλέπει το πρόγραμμα OMT. Η ΕΚΤ διευκρίνισε, ιδίως, ενώπιον του Δικαστηρίου ότι το ΕΣΚΤ μελετά, αφενός, την τήρηση μιας ελάχιστης προθεσμίας μεταξύ της εκδόσεως ενός χρεογράφου στην πρωτογενή αγορά και της επαναγοράς του στις δευτερογενείς αγορές και, αφετέρου, τον αποκλεισμό της εκ των προτέρων ανακοινώσεως της αποφάσεώς του να προβεί σε τέτοιες επαναγορές ή του όγκου των μελετώμενων επαναγορών.

Οι εγγυήσεις αυτές, στο μέτρο που αποτρέπουν τον επηρεασμό των προϋποθέσεων εκδόσεως κρατικών ομολόγων από τη βεβαιότητα ότι τα ομόλογα αυτά θα επαναγοραστούν από το ΕΣΚΤ μετά την έκδοσή τους, καθιστούν δυνατό τον αποκλεισμό του ενδεχομένου η εφαρμογή του προγράμματος OMT να έχει, στην πράξη, αποτέλεσμα ισοδύναμο προς αυτό της αγοράς κρατικών ομολόγων απευθείας από τις αρχές και τους οργανισμούς δημοσίου δικαίου των κρατών μελών.

Κατά το Δικαστήριο, τα χαρακτηριστικά του προγράμματος OMT αποκλείουν, επίσης, το να μπορεί να θεωρηθεί ότι, λόγω της φύσεώς του, το πρόγραμμα αυτό δύναται να καταστήσει ανενεργή ως προς τα κράτη μέλη την παρότρυνση να ακολουθούν υγιή δημοσιονομική πολιτική και συνεπώς ότι παρακάμπτει τον σκοπό που επιδιώκεται από την απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδοτήσεως των κρατών μελών.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η διαδικασία εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα να υποβάλουν στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά αυτή, λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, ομοίως, άλλα εθνικά δικαστήρια ενώπιον των οποίων ανακύπτει παρόμοιο ζήτημα.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσιεύσεώς της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582

Στιγμιότυπα από τη δημοσίευση της αποφάσεως διατίθενται από το "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106